

	<p style="text-align: center;">СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ <u>«МОРФОЛОГІЯ ТВАРИН»</u></p> <p>Рівень вищої освіти: <u>перший (бакалаврський)</u> Спеціальність: <u>204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва</u> Рік навчання: <u>1-й, семестр 1-2-й</u> Кількість кредитів ECTS: <u>8 кредитів</u> Назва кафедри: <u>Ветеринарної гігієни, санітарії і експертизи</u> Мова викладання: <u>українська</u></p>
<p>Лектор курсу</p>	<p>к. с.-г. н., доцент Паладійчук Олена Ростиславівна</p>
<p>Контактна інформація лектора (e-mail)</p>	<p>olenapaladiychuk@gmail.com</p>

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Морфологія тварин» є обов'язковою компонентою ОПП.

Загальний обсяг дисципліни – 240 год.: лекції – 60 год., практичні заняття – 56 год., самостійна робота – 124 год.

Формат проведення: лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – екзамен.

При вивченні даної дисципліни можуть використовуватися знання, отримані з дисципліни: «Біофізика».

Основні положення навчальної дисципліни можуть застосовуватися при вивченні таких дисциплін: «Фізіологія тварин», «Годівля сільськогосподарських тварин», «Генетика з біометрією», «Технологія відтворення тварин», «Конярство», «Технологія виробництва продукції свинарства», «Технологія виробництва продукції бджільництва», «Технологія виробництва молока і яловичини».

Призначення навчальної дисципліни

Освітня компонента «Морфологія тварин» є однією із фундаментальних, професійно зорієнтованих дисциплін, яка забезпечує базові професійні знання та формує причинно-наслідковий зв'язок між біологічними особливостями тварин та птиці із основними технологіями виробництва і переробки продукції тваринництва, раціонального природокористування, для оволодіння методами

наукової діяльності і формами навчання.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Морфологія тварин» є формування у здобувачів знань з дослідження особливостей макро- і мікробудови окремих органів, апаратів і систем органів тварин; структурної основи функціонування органів, їх апаратів і систем, що визначають продуктивність тварини, ознайомлення з історичним та індивідуальним розвитком організму загалом та апаратів і систем органів зокрема.

Завдання вивчення дисципліни

Основним завданням вивчення дисципліни є допомогти майбутнім спеціалістам осмислити загально біологічні закони діалектичного розвитку живої матерії від найпростіших до ссавців, використовувати їх у практичній роботі для поліпшення здатності відтворення та продуктивності тварин.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКИХ НАБУВАЄ ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен сформулювати такі програмні компетентності:

інтегральну компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з технології виробництва і переробки продукції тваринництва або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів зооінженерії і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність працювати в команді та мати навички між особистісної взаємодії.

ЗК 7. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 2. Здатність використовувати сучасні знання про способи відтворення, закономірності індивідуального розвитку та розведення тварин для ефективної професійної діяльності у галузі тваринництва.

СК 10. Здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

ПНР 8. Застосовувати знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.

ПНР 16. Впроваджувати і використовувати на практиці науково обґрунтовані технології виробництва і переробки продукції тваринництва.

ПНР 21. Знати основні історичні етапи розвитку предметної області.

Вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти соціальні навички (soft skills): комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, робота з інформаційними джерелами), робота в команді (реалізується через: метод проєктів), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проєктів, метод самопрезентації).

ПЛАН ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви теми	Форми організації навчання та кількість годин		Самостійна робота, кількість годин
		лекційні заняття	практичні заняття	
1	2	3	4	5
1-й семестр				
1	Поняття про морфологію. Об'єкти та методи морфологічних досліджень	2	2	4
2	Тканини та їх класифікація. Зародкові листки та їх диференціація	2	4	4
3	Апарату руху. Закономірності будови скелету	2	2	4
4	Структура кістки, як органу. Типи кісток. Хімічний склад кістки та її фізичні властивості	2	2	4
5	Розвиток кісток та закономірності різних видів скостеніння: ендесмальне, енхондральне, перихондральне (періостальне)	2		4
6	Будова хребетного стовбуру, його філо- та онтогенез. Структура "кісткового сегменту"	2	2	4
7	Морфо-функціональна характеристика, філогенез та онтогенез черепа	2	2	4
8	Структура, філо- та онтогенез скелету кінцівок. Способи опори кінцівки об землю	2	-	4
9	Класифікація, характеристика і розвиток з'єднань кісток. Види безперервних з'єднань кісток	2	2	4
10	Будова, і типи суглобів. Основні та допоміжні елементи суглобу	2	2	4
11	Характеристика м'язової системи. Хімічний склад м'язів. Будова, м'язу як органу	2	2	4
12	Класифікація м'язів за внутрішньою структурою. Групи м'язів за функціональними особливостями	2	2	4
13	Філогенез та онтогенез скелетних м'язів	2	2	4
14	Допоміжні пристосування м'язів.	2	2	4

1	2	3	4	5
2-й семестр				
15	Будова і функції шкірного покриву, його філогенез та онтогенез. Похідні шкірного покриву, їх морфо-функціональна характеристика, та розвиток	2	2	4
16	Загальна характеристика порожнин тіла і внутрішніх органів, їх розвиток. Морфо-функціональна характеристика апарату травлення, його філогенез	2	2	4
17	Будова і онтогенез головної, передньої, середньої, задньої кишок та застінних травних залоз: печінки і підшлункової залози	2	4	4
18	Морфо-функціональна характеристика, філогенез та онтогенез апарату дихання	2	2	4
19	Морфо-функціональна характеристика, філогенез та онтогенез органів сечовиділення	2	2	4
20	Органи розмноження, їх будова та функціональне призначення. Спільні етапи філогенезу та онтогенезу органів розмноження самців та самок	2	4	4
21	Морфо-функціональна характеристика органів кровообігу, їх філо- та онтогенез. Будова та розвиток серця	2	2	4
22	Морфологія кровоносних судин, їх типи, закономірності ходу та галуження. Розвиток артерій та вен	2	2	4
23	Структура, функції та розвиток органів лімфообігу. Органи кровотворення, їх будова, класифікація та розвиток	2	2	4
24	Ендокринна система тварин, її морфо-функціональна характеристика	2	2	4
25	Закономірності будови та філогенез нервової системи. Рефлекторна дуга та її види	2	2	4
26	Морфо-функціональна характеристика та онтогенез головного і спинного мозку	2	-	4
27	Особливості будови та розвитку спинномозкових, черепно-мозкових та автономних нервів	2	4	4
28	Автономна нервова система: морфо-функціональні особливості та розвиток	2	-	4
29	Органи чуття, їх характеристика та філогенез. Структура та онтогенез органів смакової, нюхової та тактильної чутливості. Морфо-функціональна характеристика зорового та присінково-завиткового аналізаторів	2	-	6
30	Особливості будови тіла птахів.	2	-	6
Разом		60	56	124

Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота здобувача організується шляхом видачі індивідуального переліку питань і практичних завдань з кожної теми, які не виносяться на аудиторне опрацювання та виконання індивідуального творчого

завдання (презентації).

Самостійна робота здобувача є одним із способів активного, цілеспрямованого набуття нових для нього знань та умінь. Вона є основою його підготовки як фахівця, забезпечує набуття ним прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи, здатність вирішувати наукові та практичні завдання.

Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця. Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочою програмою навчальної дисципліни для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, вноситься на поточний і підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять.

Організація самостійної роботи здобувачів передбачає: планування обсягу, змісту, завдань, форм і методів контролю самостійної роботи, розробку навчально-методичного забезпечення; виконання здобувачем запланованої самостійної роботи; контроль та оцінювання результатів, їх систематизацію, оцінювання ефективності виконання здобувачем самостійної роботи.

Види самостійної роботи

№	Вид самостійної роботи	Години	Терміни виконання	Форма та метод контролю
1	Підготовка до лекційних та практичних занять	30	щотижнево	Усне та письмове опитування
2	Підготовка самостійних питань з тематики дисципліни	64	щотижнево	Усне та письмове опитування
3	Індивідуальні творчі завдання (виконання рефератів та презентації за заданою проблемною тематикою)	12	1 раз на семестр	Спостереження за виконанням, обговорення, виступ з презентацією, усний захист
4	Підготовка до контрольних робіт та тестування	18	2 рази на семестр	Тестування
	Разом	124		

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Анатомія свійських тварин: Підручник /С.К. Рудик, Б.В. Криштофорова, Ю.О. Павловський, В.Т. Хомич, В.С. Левчук; за ред. С.К. Рудика. К.: Аграрна освіта, 2001. 575 с.

2. Морфологія сільськогосподарських тварин / В.Т. Хомич, С.К. Рудик, В.С. Левчук Б.В. Криштофорова, В.П. Новак, В.К. Костюк; За ред. В.Т. Хомича. К.: Вища освіта, 2003.527 с.

3. Паладійчук О.Р. Реакція сітчастої зони кори і мозкової речовини надниркових залоз свиней на підгодівлю кормовими добавками. *Аграрна наука та харчові технології*. Вінниця: ВЦ ВНАУ, 2017. Вип. 1 (95). С. 157-159.

4. Паладійчук О.Р. Продуктивність і морфологічна будова ендокринних залоз бичків при згодовуванні їм модифікованої браги/ О.Р. Паладійчук. *Зб. наук. праць ВНАУ «Аграрна наука та харчові технології»*. Вип. 1(100). 2018. С. 27-35.

5. Paladiychuk O.R. Porn stomach morphology when feeding food supplements. *East European Scientific Journal*. 2020. № 11 (63). Part 4. P. 37-42.

Додаткова література

1. Єлісеєв А.П., Сафонов М.О., Бойко В.І. Анатомія і фізіологія с.-г. тварин. К.: Вища школа, 1988. 447 с.

2. Киндя В.І., Куровський Ю.А., Мусієнко В.Ф. Словник-довідник з анатомії і фізіології с.-г. тварин. К.: "Урожай", 1993. 295 с.

3. Костюк В.К. Атлас анатомії свійських тварин. Остеологія. К.: Аграрна освіта, 2000. 80 с.

4. Костюк В.К. Атлас анатомії свійських тварин. Синдесмологія. Міологія. Вінниця: Нова книга, 2007. 76 с.

5. Y.Y. Lavryshyn¹, V.V. Gutyj, O.R. Palyadichuk. Morphological blood indices of the Bull in experimental chronic cadmium toxicosis. *Науковий вісник ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького*, 2018, т 20, № 88. С. 108-114.

6. Новак В.П., Пилипенко М.Ю., Бичков Ю.П. Цитологія, гістологія, ембріологія. Підручник / За ред. В.П. Новака.- К.: Віра - Р, 2001.288 с.

7. Паладійчук О.Р. Характеристика змін у щитоподібній та ендокринній частині підшлункової залози бичків при підгодівлі їх модифікованою брагою. *Modern scientific researches*. 2019. Issue 10. Part 1. P. 105-109.

8. Паладійчук О.Р. Адаптивні зміни в надниркових залозах бичків на тривале використання в їх раціоні модифікованої кормової добавки. *East European Scientific Journal*. 2019. № 12 (52). Part 5. P.8-14.

9. Паладійчук О.Р. Структурні зміни в органах травлення бичків при згодовуванні добавки з небілковим азотом. *SWorld Journal*. 2020. № 3. Part 2. P. 80-90.

10. Тибінка А.М., Паладійчук О.Р. Характеристика кровоносних судин та його брижі. *Науковий вісник ЛНУВМ та БТ*. 2015. Том 17, № 2. С. 232-240.

Інформаційні ресурси

1. Методичні розробки: <http://socrates.vsau.org/index.php/ua/>

2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua/>

3. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. URL: <https://minagro.gov.ua/>

4. Науковий журнал «Біологія тварин» <https://aminbiol.com.ua/index.php/ua/zhurnal-biolohtia-tvaryn>

5. Журнал «Тваринництво сьогодні»

<https://www.scivp.lviv.ua/zhurnal-tvarynnytstvo-sohodni/>

6. Офіційний сайт науково-практичного журналу «Intermedical Journal»

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ ДО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У кінці семестру, здобувач вищої освіти може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру, до 10% за показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності і до 30% підсумкової оцінки – на екзамені.

Освітня компонента викладається у 2-х семестрах, підсумковий контроль у формі екзамену у 2-му семестрі.

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

	Вид навчальної діяльності	Бали
Атестація 1		
1	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	4
2	Участь у роботі на практичних заняттях	4
3	Виконання самостійних завдань	2
4	Виконання контрольних робіт, тестування	5
	Всього за атестацію 1	15
Атестація 2		
7	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	2
8	Участь у роботі на практичних заняттях	2
9	Виконання самостійних завдань	2
10	Виконання контрольних робіт, тестування	4
11	Індивідуальні завдання (виконання реферати, презентації за заданою проблемною тематикою)	5
	Всього за атестацію 2	15
Атестація 3		
11	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	2
12	Участь у роботі на практичних заняттях	4
13	Виконання самостійних завдань	4
14	Виконання контрольних робіт, тестування	5
	Всього за атестацію 3	15
Атестація 4		
16	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	3
17	Участь у роботі на практичних заняттях	3
18	Виконання самостійних завдань	2
19	Виконання контрольних робіт, тестування	4
20	Індивідуальні завдання (виконання реферати, презентації за заданою проблемною тематикою)	3
	Всього за атестацію 4	15
	Показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності	10
	Підсумкове тестування	30
	Разом	100

Якщо здобувач упродовж семестру за підсумками контрольних заходів набрав менше 35 балів, то він не допускається до екзамену. Крім того, обов'язковим при мінімальній кількості балів за підсумками контрольних заходів є виконання індивідуальної творчої роботи (презентації).

Під час виконання навчальних завдань, завдань контрольних заходів недопустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними, інформація про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності – достовірною; у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей мають бути посилання на джерела інформації з дотриманням норм законодавства про авторське право і суміжні права.

Програма навчальної дисципліни передбачає врахування результатів неформальної та інформальної освіти при наявності підтверджуючих документів як окремі кредити вивчення навчальних дисциплін.

Відповідність шкал оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
66-74	D	задовільно
60-65	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
01-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни